dub? Ehk oled sa liig arg? Wõi loguni raske arusaamisega? Sina muud kui sõimad ebawooruſt ja ei teagi ise kuidas see kena neitſi wälja näeb?!

„Oh Jumala heal minu südame sügawamas põhjas — tule ette! Kus sa oled?!"

„Olen ju ka mina sinu sisimine heal! Kas sina siis sugugi ei märka, et ka mina sulle Jumalaſt olen läkitatud? Oi, Jumal on nii wäga mitmekesine. Ma wõin sulle seda saladuſt ilmutada, saladuſt, milleſt ainult kõige

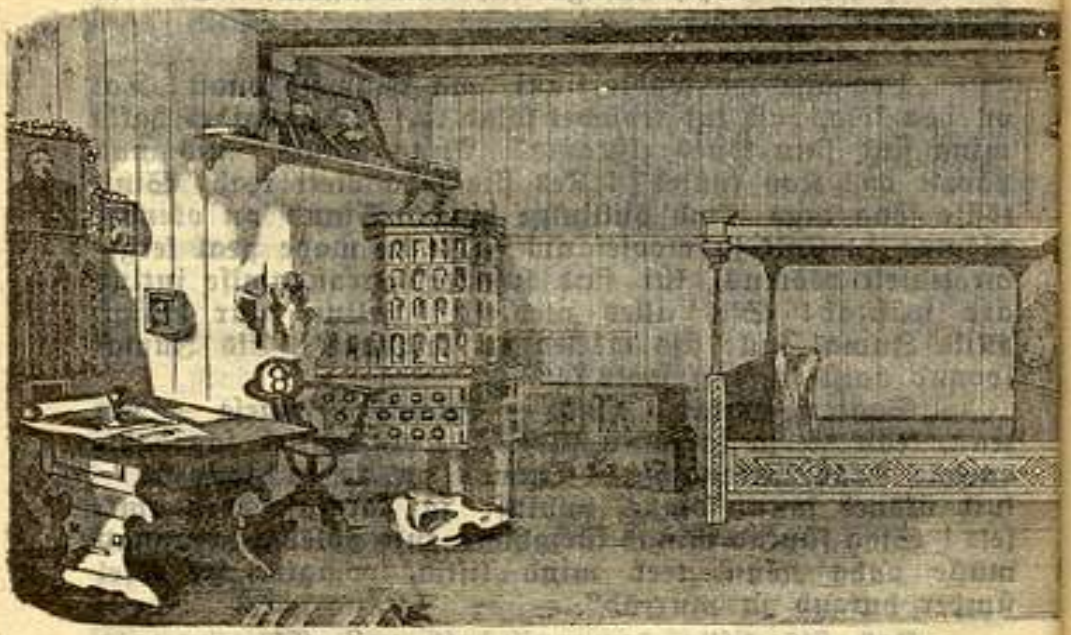

Lutheruse elutuba Wartburi lossis.

kõrgem mõistus suudab aru saada: Ka see, mida teie narrid „kuradiks" nimetate, ei ole muud kui tükike ehk osake Jumalaſt! Kus walguſt, seal warju: mõlemad peawad maailma ülewel, jah, waata aga: — m õ l e m a d o n J u m a l! Ka see, mis rumalad „patuks nimetawad, on Jumala tahtmine. Kuule, Luther, pattu ei olegi! Luther, ma tulen sulle täna kena naise näol wõõrsiks — Luther, sulle pakutakse kardinalikübarat — Luther, tarwita würstide mööda, mida nad sulle paluwad ja saa wõimsaks ja wägewaks! Ole mees ja ära lase parajat silmapilku mööda minna. Targad inimesed, kes sind nüüd põlgawad, imestawad siis ja ütlewad: Waata, ega see mäemehe poeg nii loguni ilma osawuseta ei olegi, on õige kawal ja waba waim, kellel kelm kurjas istub, waadake ette. Luther on ka isand ja walitseja oma eneſe õpetuste üle! Waata, ta on waga, millal ta tahab, ta teeb ka pattu, millal ta tahab! Jah, ta on wiimaks ka isand südametunnistuse üle! Ta on — nagu J u m a l!"

„Sain ma sind kätte?!"

Kolinaga kargas piinatud mees toolilt üles ja otsis wärisewa käega, kas mõnda riista kätte ei saaks. Ämariku kumal puutus talle tindipott sõrmede wahele, haaris ta pihusse, keerutas ja wirutas ta kõigest jõuust wastu seina — kuradile päha.

„Teie olete nagu Jumal! Nõnda rääkisid sa mulle paradiisis! Selleſt tundsin ma sinu ära, sa kahekeeleline madu! Täna ei pea sinu ettewõte sul mitte korda minema! . . . Wõi tema tahab mind ekſitada minu raske ja püha töö kallal?! Ma murran sind puruks, saatanas, see on Jumala tahtmine! Sinu pimeduſest tahan ma tükk tüki järele maha kiskuda ja ära laotada, kunni see pime maailm walguſt täis saab, jah, Jumalat ennaſt täis on! Sels aidaku kõigewäeline, kes Issand on üle kõige. Aamen!"

Sügawaste ohkades seisis Martin Luther ja õerus oma otsaesist, mis higist tilkus.

Hans v. Berlepsch, lossi ülem, astus kindlal sammul toakesse ja kutsus oma kaitsealuse ära õhtusöögile.

1904. aasta.

Selle aasta kõige suurem sündmus on **Wene-Jaapani sõda**, mis 27. Januaril Port-Arturi al mere peal algas, kus waenlane ootamata meie laewastiku kallale kippus, ehk kül sõda weel ei olnud kuulutatud, waid üksnes diplomaatiline läbikäimine lõpetatud. Jaapanlane tahab oma wõimu ja mõju alla Koreat saada, sellepärast katsub ta Port-Arturi igatahes omale saada ja Mandshuriast wenelaſt wälja ajada. Senni on meie wäed paraku ikka pidanud taganema ka mannermaal; taganemine algas **Jalu lahinguga**, mille järele **Kintshu**, **Kaitshou** ja **Wafangu** lahingud tuliwad ja Port-Arturi täieline sissepiiramine, mis juba mitu kuud wältab ja kus jaapanlased inimeste pooleſt määratu suurt kahju saanud; aga ka wenelaste kahju ei ole mitte wäikene. Millal Port-